

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 6.3.2026
Sayı : 1770

10/3918

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Kadın işsizliği, kadının çalışma hayatına ve işgücüne katılımı, kalıcı ve güvenceli kadın istihdamı konusundaki sorunların TBMM çatısı altında araştırılarak somut çözüm politikaları ortaya koymak üzere Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddelerine göre Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Aysu BANKOĞLU
Bartın M.

CHP Denizli Milletvekili

ÖZET

Kadın işsizliği ve çalışma yaşamında güvence ortadan kalkmakta; ücret adaleti, "eşit işe eşit ücret" ilkesinden her geçen gün uzaklaşmaktadır. Kadın yoksulluğu ve işsizliği temel sorun alanlarından biri olarak çözüm beklemektedir. Kadınların dar tanımlı işsizlik oranı 2024'te %11,8 ile erkeklerin 1,7 katına yükselirken, toplam işsizler içindeki kadın payı 2021'deki %40 seviyesinden 2024'te %46'ya fırlamıştır. İş duyurularından işe alıma, ücretlendirmeden terfi mekanizmalarına, iş akdinin sonlandırılmasından iş süreçlerindeki işleyişe cinsiyete dayalı ayrımcılık ve ülkemiz istihdam yapısı değişmek zorundadır. Toplumsal cinsiyet eşitliği gözetilerek eşit işe ve eşdeğerde işe eşit ücret ilkesi yasal ve kurumsal mekanizmalarla güvenceye kavuşturulmalı, kadın istihdamı ve işsizliği sorunu TBMM çatısı altında araştırılarak somut çözüm önerileri sunulmalıdır. Kapsayıcı bir araştırma komisyonu kurulması bu bağlamda tüm kadınlar için öncelikli önem taşımaktadır.

GEREKÇE

Dünyada; ekonomik, siyasal, toplumsal kırılma ve çatışmalar, savaş iklim krizi eşzamanlı olarak devam etmektedir. Ekolojik kriz artık yıkım olarak tanımlanmakta, doğal varlıkların sömürüsü üzerinden toplumlar adaletsizliği ve eşitsizliği her alanda deneyimlemek zorunda kalmaktadır. Yaşanan süreç, çoklu kriz olarak tanımlanırken yoksulluk derinleşmekte ve sürekli hale gelmekte, antidemokratik uygulamalar ve toplumsal cinsiyet uçurumu ülkemizde her geçen gün derinleşmektedir. Kız çocukları ve kadınlar çoklu kriz zemininde en kırılgan gruplar olarak hak ihlalleriyle karşılaşmaktadır. Kadın işsizliği ve kadın yoksulluğu derinleşmekte; kalıcı kadın istihdamı ve eşit işe eşit ücret ilkesinden uzaklaşılacak çalışma hayatı kadınları da çoklu engellerle baş başa bırakmaktadır.

Cinsiyet eşitliğini İzleme Derneği CEİD çalışmaları ortaya koymaktadır ki; çalışma yaşamındaki güvencesizlik ve ücret adaletsizliği, "eşit işe eşit ücret" ilkesinden her geçen gün uzaklaşmaktadır. CEİD'in kamuoyuyla paylaştığı; Türkiye'de Çoklu Kriz Ortamında Kapsayıcı, Eşitlikçi ve Sürdürülebilir Bir Ekonomi İçin "Yenilenen/Yinelenen" Talepler" çalışması somut rakamlarla kadınların her alanda, her yaş döneminde, her toplumsal koşulda yaşadığı eşitsizlik gerçeğini somut rakamlarla ortaya koymaktadır: Tekniker ve teknisyen grubunda kadınlar erkeklerden %21,4 daha düşük ücret alırken, çocuk sahibi olmanın yarattığı "annelik ücret açığı" 2024 yılı için %7,1 düzeyinde seyretmiştir.

Ne eğitimde ne istihdamda olan kadınlar, ekonomik özgürlükten yoksun kalmakta, bakım emeği kadınlara özgülenmekte, sadece kentlerde, özel ve kamusal alanda, sanayi işkolu ve hizmet sektöründe değil tarımsal üretim alanında da ücretsiz iş gücü olarak görülen kadınların emeği ucuzlaştırılmakta ve değersizleştirilmekte, ücretlerdeki adaletsizlik de kuşaklararası bir hale dönüşmektedir. Güvencesizlik, kayıtdışılık, ötekileştirme ve dışlayıcı politikaların yerini kapsayıcı, kesişimsel, toplumsal cinsiyete duyarlı kalıcı politikalar almak zorundadır. Kadına raştırmacıların çalışmalarıyla tespit edildiği üzere; tarım dışı sektörlerde kadınların kayıt dışı çalışma oranı %19,4'e yükselmiş ve ne eğitimde ne istihdamda olan genç kadın oranı %30,1 ile erkeklerin neredeyse iki katı olarak gerçekleşmiştir.

Eşit İşe Eşit Ücret ne yazık ki gündelik hayatta karşılık bulamamakta; kadınlar ve erkekler arasında ücret farkı gerçeği de farklı sektörlerde sürmektedir. Kapsayıcı, Eşitlikçi ve Sürdürülebilir olmayan politikaların yetersizliği TÜİK rakamlarında da kendini göstermektedir. TÜİK tarafından, 5 Mart'ta açıklanan Tarımsal İşletme İşgücü Ücret Yapısı büteninde yer aldığı üzere; mevsimlik erkek işçi ücretleri %40,6 artış göstererek 1.416 TL olurken, kadın işçilerin

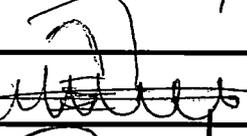
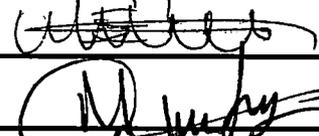
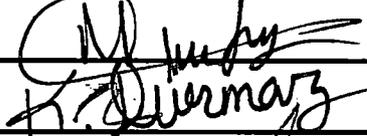
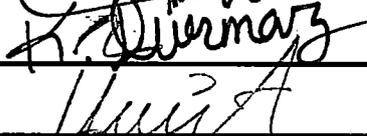
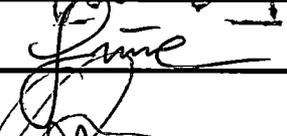
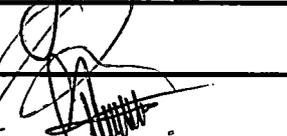
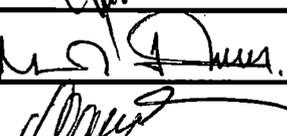
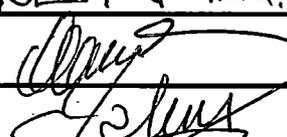
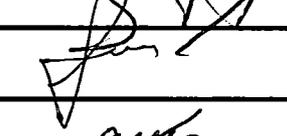
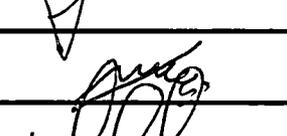
günlük ücretleri ise %34,1 artış göstererek 1193 TL'de kalmıştır. Sürekli tarım işçilerine ödenen aylık ücret, erkek işçiler için %43,4 oranında artarak 39 bin 843 TL olurken, kadın işçiler için artış %22,1 olarak gerçekleşmiş, 23 bin 598 TL rakamında kalmıştır.

Kadın Emegi Çalışan Feminist Araştırmacılar Ağı Şubat 2026 raporuna göre; 2024 yılı itibarıyla kadınların işgücüne katılım oranı %36,8 düzeyinde kalarak erkeklerin (%72) ancak yarısına ulaşabilmiş; Türkiye ile OECD ortalaması arasındaki fark 16 puana çıkmış, son 5 yılda kadın-erkek işgücüne katılım oranı farkı yalnızca 2 puan kapanabilmiştir. Aile yılı ilan edilip kadınlar ücretsiz bakım emekçisi pozisyonuna indirgenirken, demografik yaklaşımlarla kadın bedeni üzerinden çocuk doğurma endeksli politikalar kadın istihdamı ve işsizliği sorununu katmerlendirmiştir. KEFA özellikle 2024 yılı için hane halkında 3 yaş altı çocuğu olan kadınların istihdam oranının %26,9 oranı ile çocuğu olmayanların (%58,6) yarısından bile az olduğunu açıklamıştır. Kamusal çözümler yetersiz, kamusal bakım hizmetleri ihtiyaçları karşılamaktan uzaktır.

İşsizlik verileri de ülkemizde ne yazık ki kadınlar aleyhine işlemektedir. Kadınların dar tanımlı işsizlik oranı 2024'te %11,8 ile erkeklerin 1,7 katına yükselirken, toplam işsizler içindeki kadın payı 2021'deki %40 seviyesinden 2024'te %46'ya fırlamıştır. Öte yandan çalışmak isteyip de iş bulamayanları ya da eksik istihdam edilenleri kapsayan geniş tanımlı (atıl) işgücü oranı kadınlarda 2024'te %35,3'e, Kasım 2025 itibarıyla ise %39'a ulaşmıştır. İşsizlerin yarısından fazlasını kadınlar oluşturmakta, işgücü piyasası kadınları sistemin ihtiyacı olduğu anda göreve çağırıp, piyasaya dahil edip ihtiyaç duymadığında geri gönderdiği bir görünüm arz etmekte, kadınlar yedek işgücü konumuyla kalıcı istihdamdan, kalıcı ve güvenceli işten yoksun kalmaktadır.

Kadınların işe girmeleri, işe girebildiklerinde iş hayatlarını sürdürebilmeleri, eşit ve eşdeğer işe eşit ücret alabilmeleri, çalışma hayatında ayrımcılıkla karşı karşıya kalmaları ülkemizin temel sorunsallarının başında gelmektedir. Eşitsizlik fırsatlarda, şartlarda ve sonuçlarda karşımıza çıkmaktadır. Cam tavanlara çarpan kadın çalışanların yükseldikleri anlarda "cam uçurum"lardan aşağıya çekilmeleri, iş hayatında kriz, afet gibi durumlarda gözden çıkarılmaları eşitsizliğin bir başka boyutudur. İş duyurularından işe alıma, ücretlendirmeden terfi mekanizmalarına, iş akdinin sonlandırılmasından iş süreçlerindeki işleyişe cinsiyete dayalı ayrımcılık ülkemiz istihdam yapısı değişmek zorundadır. Toplumsal cinsiyet eşitliği gözetilerek eşit işe ve eşdeğerde işe eşit ücret ilkesi yasal ve kurumsal mekanizmalarla güvenceye kavuşturulmalı, kadın istihdamı ve işsizliği sorunu TBMM çatısı altında araştırılarak somut çözüm önerileri sunulmalıdır.

MECLİS ARAŞTIRMA ÖNERGESİ İMZA ÇİZELGESİ

	ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZASI
1	Cumhur UZUN	MUĞLA	
2	İlhami Özcan AYPIN	Tekirdağ	
3	MUSTAFA ERDEM	Antalya	
4	Mehmet TAHTASIZ	Çorum	
5	Kadir DURUŞ	Tokat	
6	İsmet Çoban	İzmir	
7	SEMRA DİNÇER	Ankara	
8	Tarkan ELSİ	İstanbul	
9	Çağrı ÖZCAN	Muğla	
10	Nail GİLER	Kocaeli	
11	Orhan ÇOBAN	Bursa	
12	Hikmet Yalın HALICI	İsparta	
13	Evin Karakoç	Aydın	
14	Sözleşen YAVUZLU	Diğer M.	
15	Fahri ÖZKAN	Kırıkkale	
16	Ali KARASOY	USAŞ	
17	Orhan SÜMER	Adana	
18	Mustafa Erdem MİRZELİ	Ardeşan	
19	Özge TOSUN	Ankara	
20	Ganice Akdoğan İLGERDİ	İST.	